

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STJÄLKHAMMAR

1. Syftet med naturreservat

Syftet med Stjälkhammar naturreservat är att bevara och utveckla naturskogsartade barr-, bland och lövskogar. Viktiga strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Typiska växt- och djursamhällen och arter som är karaktäristiska för ovanstående livsmiljöer ska bevaras. Hotade, sällsynta och missgynnade arter ska bevaras och helst öka för att långsiktigt kunna fortleva. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter samt kulturhistoriska värden.

I syftet ingår följande delsyften:

- Bevara och återskapa naturtyperna naturskogsartade barr-, bland- och lövskogar (västlig taiga), ädellövskog och välhävdade betesmarker så att gynnsam bevarandestatus uppnås.
- Bevara och förstärka strukturerna död ved, lövträd i barrskog, grova träd, gamla och senvuxna träd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd samt vindfällan/lågor så att de förekommer i för naturtyperna gynnsam omfattning.
- Bevara och förstärka populationerna av hotade, sällsynta och missgynnade arter, särskilt inom grupperna svampar, lavar, mossor och vedlevande insekter så att gynnsam bevarandestatus uppnås.
- Friluftsliv, forskning och undervisning skall kunna bedrivas i den mån det inte strider mot ovanstående delsyften.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Objektnamn:	Naturreservatet Stjälkhammar
Objektnummer:	DOS-id: 1001060
Skyddsform:	Naturreservat
Län:	Kalmar
Kommun:	Västervik
Fastigheter:	Se bilaga 3
Servitut:	Se bilaga 3
Nyttjanderätter:	Se bilaga 3

2008-08-29

511-13272-02

Totalareal: 183,0 ha
Landareal: 137,2 ha
Areal produktiv skogsmark: 122,4 ha

Naturtyper, naturvårds-
registrets indelning:

Tallskog	59,5 ha
Granskog	13,3 ha
Barrblandskog	27,1 ha
Lövblandad barrskog	4,6 ha
Triviallövskog	11,6 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	2,4 ha
Ädellövskog	0,7 ha
Hygge, barr	3,2 ha
Impediment, barr	6,1 ha
Impediment, bland	6,8 ha
Odlad mark	0,7 ha
Betesmark	1,2 ha
Sjö	45,8 ha
Vattendrag	

Prioriterade bevarande-
värden:

Naturskogsartade barr, bland och lövskogar, ras-/bergsbranter, granskog, ädellövskog, värdefulla element och substrat såsom gamla, grova och senvuxna träd, död ved, block.
Ett flertal arter, däribland många rödlistade arter knutna till brantmiljöer, gamla träd och död ved av både löv och barr.

2.2 Naturvetenskapliga bevarandevärden

Reservatet är beläget i Uknadalen, som är länets mest storslagna sprickdalgång. Sprickdalen är en typisk U-dal, formad av en istida smältvattenflod. Dalsidorna är ofta mycket branta och talusbildningar förekommer på flera ställen. Djupa, lösa avlagringar har avsatts utmed dalsidorna och vid urbergskärnor nere i dalgången.

I Uknadalen finns flera spår efter Östersjöns tidigare utvecklingsstadier; Ancylussjön och Littorinahavet. Strandvallar, erosionsterrasser och strandhak är lämningar från den tid då havet gick långt upp i dalen.

Stora delar av reservatet utgörs av mäktiga branter i anslutning till Uknadalen. I den västra delen stupar berget ner mot sjön Åkervristen. I branterna finns gott om gamla tallar, senvuxna ekar, grova aspar och granar med inslag av andra lövträd som lind och lönn. Tillgången på värdefulla substrat som döda träd och lågor är på många ställen god och inom området finns många värdefulla arter som är knutna till brantmiljöer och till områden med lång kontinuitet med gamla lövträd. Här finns bland annat gul dropplav *Cliostomum corrugatum*, Collema *Collema spp*,

2008-08-29

511-13272-02

gammelekslav *Lecanographa amylacea*, traslav *Leptogium lichenoides*, platt fjädermossa *Neckera complanata*, bårdlav *Nephroma parile*, grynslav *Pannaria conoplea*, grynig filtlav *Peltigera collina* och flera arter av porella *Porella* spp..

Uppe på berget växer gammal hållmarkstallskog med ofta stort inslag av gammal grov tall. I området har fynd gjorts av den rödlistade laven ladvall *Cyphelium tigillare*, som är mycket sällsynt i Götaland.

Väster om sjön Trehörn finns ett stort område med främst talldominerad gammal barrskog. Det mesta är orört sedan länge och delar är hållmarker och impediment. En del av tallarna är 150 år, en del kanske ännu äldre. Här finns många senvuxna tallar och granar. På främst produktiva delar finns stort inslag av gran. På granlångor har de rödlistade mossorna grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* och vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum* påträffats. På en asp nära sjön hittades den tidigare rödlistade laven stor kvistspik *Phaeocalicium praecedens*. Delar av området bär spår av skogsbete och vissa delar betas fortfarande.

Mindre partier med sumpskog finns i området och vid Hålbäcken finns en lövkantad bäckravin med klippal och gammal hassel. Mot sjön finns starkt blockiga sluttningar med grov asp, äldre ekar och inslag av alm och lönn. Här finns också klippalsumpskog. Markfloran är rik med arter som trolldruva och ormbär.

Den stora tillgången på gamla träd och död ved gör att det finns goda förutsättningar för en värdefull insektsfauna. Inga insektsinventeringar har genomförts men fynd av ekoxe *Lucanus cervus* och svart praktbagge *Anthaxia similis* har gjorts i området

Ett femtiotal signalerande arter varav 12 rödlistade har hittats i området, se artlista, bilaga 5.

Inom reservatet finns en mängd olika biotoper i direkt eller nära anslutning till varandra, vilket gör det till ett av de mest skyddsvärda större naturskogsområde i länet.

Stora delar av området bär naturskogsprägel och här finns en mängd värdefulla element och strukturer såsom, lågor av lövträd och barrträd, torrträd, torrakor, högstubbar, gamla grova träd, senvuxna träd, gammal hassel, lodytor och blockmarker.

2.3 Historisk mark- och vattenanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

En Laga skifteskarta från 1856 finns för Stjälkhammar. Öster om Stjälkhammar ovanför åkrarna mot sjön Trehörn betades de små partier som inte var berg, mossar eller kärr. Vissa områden i närheten av Trehörn beskrivs som ljunglupet. För området väster om Stjälkhammar finns ingen notering om skogsbete vilket troligtvis beror på att området mestadels är så brant och bergigt.

2008-08-29

511-13272-02

Vid Mossebo finns ett ca tre ha stort område som beskrivs som stenbunden svedja. De norra delarna av dagens åkrar vid Mossebo var vid tiden för Laga skifte åker eller kärr/slätterkärr. De södra delarna var fortfarande odikad mosse. I anslutning till åkrarna fanns fyra byggnader (Mossebo).

Området vid Hålbäcken brukades som äng eller åker. Längs med själva bäcken fanns ängar. I anslutning till åkrarna fanns en byggnad (ej i anslutning till dagens byggnader). Fortfarande finns spår av små före detta åkrar här och var i skogen.

Ukna-Västra Ed är av riksintresse för kulturmiljövården (K 97). Uknadalen är länets mest storslagna sprickdalgång. Dalgången är till stora delar uppodlad med gammal bebyggelse koncentrerad till dalsidor och höjdområden. Där återfinns också fornlämningar som utgörs av gravfält och enstaka rösen och stensättningar.

I det fornlämningsrika området finns fornlämningar från såväl bronsålder som äldre och yngre järnålder. Variationerna är stora, från enstaka stora rösen via runda stensättningar till domarringsgravfält. Alla har de en karaktäristisk belägenhet i landskapet.

Kulturlandskapet är på många håll ålderdomligt med stora likheter med landskapets utformning på 1800-talets mitt. Här finns tydliga och välbevarade radbyar, samt många andra byar och gårdar på ursprungligt läge t ex Stjälkhammar.

Sammantaget ger fornlämningskoncentrationen i Uknadalen en representativ och innehållsrik bild av förändringarna i landskapsutnyttjande. Från bronsålderns bosättningar kan utvecklingen följas till vikingatid med bebyggelsekontinuitet in i historisk tid. Därtill kommer ett landskapsutnyttjande med stora likheter med ett över 100 år gammalt kulturlandskap samt välbevarade bebyggelsemiljöer.

Inom själva naturreservatet finns bara en fornlämning (Raä nr:45, Ukna socken). Den utgörs av en stensättning, ca 4 meter i diameter som är belägen på bergskrönet söder om Ekhult. I stensättningens östra kant finns ett block. Stensättningen är kraftigt omrörd och en stor mängd sten ligger utanför.

Strax utanför reservatet vid Stjälkhammar finns dock flera fornlämningar bland annat en domarring (Raä nr:65, Ukna socken), en källa: Bykällan (Raä nr:66, Ukna socken), samt ett gravfält (Raä nr:49, Ukna socken).

Vid Kammarbo finns en bebyggelselämning i form av ett sentida torp (Raä nr:104, Ukna socken). Lämningen består av två husgrunder med skorstenröse. En bit sydost därom finns ytterligare en bebyggelselämning av ett sentida torp: Blusannas torp (Raä nr:106, Ukna socken).

I anslutning till reservatet vid Stjälkhammar ligger ett stort område som ingår i det regionala bevarandeprogrammet för odlingslandskapet; Stjälkhammar-Kolsebro.

Delar av området finns med i Västerviks kommuns kulturminnesvårdsprogram.

2.4 Intressen för friluftslivet

Vandringsled "Tjustleden" passerar genom naturreservatet. Från bergen har man en storslagen utsikt över Uknadalen och de som vandrar på leden har goda möjligheter att på närmare håll se flera av de skyddsvärda miljöer som finns inom reservatet.

3. Generella råd och riktlinjer

Vid skötselåtgärder ska grova träd, hålträd, boträd, stående döda och döende träd, vindfälle, lågor eller andra träd som är värdefulla för faunan och floran sparas. Om avverkning eller upparbetning av sådana träd ändå måste ske ska dessa flyttas och lämnas kvar på lämplig plats i reservatsområdet.

Alla skötselåtgärder inom naturreservatet t ex avverkning och uttransport av virke ska utföras vid sådan tid och på sådant sätt att skador på mark och fornlämningar inte uppkommer.

Reservatsföreskrifterna ska inte utgöra något hinder för markägare och nyttjanderättshavare att utföra följande åtgärder:

- Upparbeta och avlägsna träd som fallit eller hotar falla ned över befintliga vägar, stigar, ledningsgator, stängsel, kulturhistoriska lämningar, tomtmark, åker-, betes- eller slättermarker.
- Normalt underhåll och skötsel av vägar och röjning av befintliga ledningsgator. Om avverkning av äldre träd i anslutning till ledningsgator blir aktuellt ska samråd ske med Naturvårdsförvaltaren.
- Röjningar/huggningar för att hålla befintliga körvägar öppna.
- Röjningar och borthuggning av enstaka träd för underhåll av båtplatser.
- Röjningar för skydd och vård av fornlämningar får ske utan hinder av skötselplanen. Samråd ska ske med Naturvårdsförvaltaren.
- I kantzonen (ca 10 m) mot åker och betesmark får sly och yngre träd huggas bort för att inte beskuggningen ska bli för stor. Gamla, grova träd och lågor ska sparas. De träd som tidigare vuxit öppnare bör frihuggas. Spara en del buskar, i första hand blommande för att skapa/bibehålla brynmiljöer.

2008-08-29

511-13272-02

4. Åtgärder i skötselområden

Reservatet är indelat i fem skötselområden. Avgränsning av skötselområdena 1-4 framgår av bifogad skötselplanekarta, bilaga 4.1. Skötselområde 5 omfattar hela reservatet.

4.1 Skötselområde 1 Barr-, bland- och triviallövskogar (132,9 ha)

Beskrivning:

Skötselområde 1a utgörs av skogarna väster om sjön Trehörn. Enligt laga skifteskartan från 1856 betades de områden som inte var berg eller nyttjades för annat t ex slätter.

I nordvästra delen finns ett berg med gammal senvuxen tallskog. I den blockiga nordbranten växer gammal barrblandskog. Nära bäcken i den norra delen finns flera grova granlångor. Inslag av torrträd, grov asp, gammal hassel och högstubbar med bohål finns också. I området har fynd gjorts av vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum* och grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*. Norr därom finns stort inslag av grova träd av både tall och gran och detta område har troligtvis en historia som mer öppen betad skog. Mellan de gamla, grova träden växer yngre gran.

Mot sjön Trehörn finns ett stort område med gammal olikåldrig barrblandskog. Området är kuperat, luckigt och har skogsbeteskaraktär. Här finns gott om gamla tallar. Även granen är gammal och i sänkor och nordbranter växer rikligt med gammelgranslav *Lecanactis albietina*. På tallarna finns tallicka *Phellinus pini*. Inslag av granlångor och högstubbar förekommer.

Längre söderut finns ett stort område med främst talldominerad gammal barrskog. Det mesta är orört sedan länge och delar är hållmarker och impediment. En del av tallarna är 150 år, en del kanske ännu äldre. Här finns många senvuxna tallar och granar. På främst produktiva delar finns stort inslag av gran. I området har vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum*, grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* och laven stor kvistspik *Phaeocalicium praecedens* påträffats.

Norr om Mossebo mot sjön Trehörn ligger ett område med tydliga spår av skogsbete. Några hasselbuketter står här tillsammans med några grova björkar, högstubbar och lågor av björk och rönn. Även enstaka grövre ek förekommer.

Längre åt väster mot Kammarbo vidtar partier av mer trivial mossrik gran- eller barrblandskog omväxlande med partier invid lodytor med stor rikedom på lågor av gran och björk och även inslag av ek. Svampfloran är rik med bland annat korallfingersvampar *Ramaria subg. Euramaria sp* och korktaggsvampar *Hydnellum spp*.

Mot åkermarken i söder finns en sydvänd brant som i öster domineras av gammal tallskog. Nedanför branten mot åkermarken finns enstaka äldre vidkroniga ekar, körsbär och oxel. En grov eklåga ligger också i kanten mot åkern.

2008-08-29

511-13272-02

I väster finns främst gammal asp och klippor med grönstensinslag och en rik moss- och lavflora. Här växer bl.a. kalkkrusmossa *Tortella tortuosa*.

Bäcken som avvattnar sjön Trehörn är blockigt och ganska sluttande. Ca 100 meter ner från Trehörns utlopp finns ett stensatt dämme. Väster om bäcken finns en blockig brant med blandskog och inslag av grov asp och senvuxen ek. På en senvuxen ek i branten hittades den rödlistade arten rosa skärelav *Schismatomma pericleum*.

Skötselområde 1b utgörs av en sydvänd brant i anslutning till vägen mot Stjälkhammar. Branten är stor och imponerande med gammal tall på krönet och stora rasmarker nedanför. Delar av branten består av trädlösa blockhav. Ett parti av branten har huggits på sen tid och här är trädskiktet glest och består främst av yngre, klena träd. Annars växer i branten grova, senvuxna ekar, gamla aspar och inslag av gamla grova granar och tallar. Här är gott om död ved av alla trädslag. I öster där branten flackar ut dominerar ek.

Ovanför branten finns en gammal grov barrskog, delvis hällmarkstallskog, delvis talldominerade skogar med vidkroniga tallar och inslag av grova granar och granlångor.

Nedanför en liten brant mot åkern i områdets norra del finns ett parti med inslag av gamla lövträd bl. a. asp, ek, björk och sälg och med en hel del död ved. På en grov asplåga växer den sällsynta vecktikan *Antrodia pulvinascens*. En hel del yngre gran finns i beståndet. Laga skifteskartan anger området som betesslätt och ekonomiska kartan från 40-talet visar att området även då var betydligt öppnare.

Inom området har gjorts fynd av många signalarter och här finns bland annat ladlav *Cyphelium tigillare*, grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* och skuggorangelav *Caloplaca lucifuga*

Skötselområde 1c är en långsträckt och mäktig sydvästvänd brant som delvis stupar ner mot sjön Åkervristen. I övre delen av branten dominerar gammal tallskog. I nedre delen av branten blir inslaget av löv större och dominerar i vissa partier. På många ställen finns gammal asp och senvuxna, delvis grova ekar. Här finns gott om död ved av olika trädslag. På gammal grov ek hittades flera rödlistade lavar, bland annat gammelekslaven *Lecanographa amylacea*. På en lodyta hittades den i Sverige mycket sällsynta grynlaven *Pannaria conoplea*.

I östra delen av området finns nedanför branten äldre delvis betade barrskogar med inslag av gammal, grov tall.

Skötselområde 1d är beläget väster om Hålbäcken och utgörs av en sydvästvänd brant som stupar ner mot sjön Åkervristen. Branten är bevuxen med gamla senvuxna tallar och ekar med bitvis stort inslag av asp, lönn, björk, klibbal och gran. De senvuxna ekarna hyser sannolikt rödlistade insekter och på asplågorna växer den rödlistade kandelabersvampen *Clavicornia pyxidata*. Ovanför branten dominerar tall. Här växer den rödlistade arten ladlav *Cyphelium tigillare* som är mycket sällsynt i Götaland.

2008-08-29

511-13272-02

Längst i väster växer skog som domineras av asp och björk med stort inslag av gran och tall och visst inslag av lind och hassel. I anslutning till en gammal åkerlycka finns några mycket grova, ihåliga tidigare hamlade lindar.

Skötselområde 1e utgörs av ca 20-årig tät blandskog med främst tall och björk. Området omges på tre sidor av branter och i öster av sjön Trehörn.

Skötselområde 1f och 1g är områden med mager tallskog. Området är delvis urhugget och här finns tallplantor och enstaka frötallar.

Skötselområde 1h utgör delar av två mindre hyggen öster om Hålbäcken. Den östra delen domineras av ung tall med stort inslag av gran och asp. Marken är torr och småblockig. Den västra delen är ett något äldre hygge med blandning mellan tall och gran med mycket löv främst björk men även asp.

Skötselområde 1i, 1j och 1k utgörs av yngre planterade barrskogar.

Skötselområde 1l är en tät granplantering på före detta åkermark.

Utöver de arter som nämnts ovan har inom skötselområde 1 gjorts fynd av ytterligare signalarter knutna till brantmiljöer och till löv- och barrskogar med lång kontinuitet, se artlista, bilaga 5.

Den stora tillgången på gamla träd och död ved och de ljusöppna, varma miljöerna i de sydvända branterna gör att det finns goda förutsättningar för en värdefull insektsfauna. Inga insektsinventeringar har genomförts men ekoxe *Lucanus cervus* och svart praktbagge *Anthaxia similis* förekommer i området

Bevarandemål:

* Arealen äldre naturskogsartade barr-, bland- och lövskogar ska på sikt uppgå till minst 125 ha. Av dessa ska:

- minst 45 ha utgöras av barrskogar med dominans av tall (minst 70% tall) och med förekomst av grova träd.
- minst 10 ha utgöras av barrskogar med dominans av gran (minst 70% gran)
- minst 8 ha av lövskogar (minst 70% löv).

* Relationen död ved / levande ved ska som riktvärde vara minst 1/5.

* Antalet grova och ihåliga lövträd bibehålls eller ökar.

* Områdets kulturhistoriska lämningar bevaras på sådant sätt att deras kulturhistoriska och pedagogiska värden består.

* Typiska arter knutna till barr- bland- och lövskogar med naturskogsqualiteter ska leva kvar och föröka sig.

Exempel på sådana arter som är knutna till värdefulla branter och till äldre lövträd och som förekommer i området är gul dropplav *Cliostomum corrugatum*, gelélavar *Collema spp*, gammelekslav *Lecanographa amylacea*, traslav *Leptogium lichenoides*, platt fjädermossa *Neckera complanata*, bårdlav *Nephroma*

2008-08-29

511-13272-02

parile, grynslav *Pannaria conoplea*, grynig filtlav *Peltigera collina* och porellor *Porella spp.*

Exempel på arter som förekommer i området och som i första hand är knutna till tallskog med naturskogskvaliteter är ladlav *Cyphelium tigillare* och talticka *Phellinus pini*.

Exempel på arter som förekommer i området och som i första hand är knutna till granskog med naturskogskvaliteter är vedtrappmossa *Anastrophyllum hellerianum*, grön sköldmossa *Buxbaumia viridis* och långfliksmossa *Nowellia curvifolia*.

Skötselåtgärder:

Samtliga åtgärder ska genomföras i överensstämmelse med den strategi för skötsel av skog som är under utarbetande av Naturvårdsverket.

* Mindre åtgärder för att bibehålla en viss luckighet, skapa solbelysta tallar och gynna tallföryngring. Detta kan ske genom försiktig plockhuggning eller naturvårdsbränning. Om plockhuggning blir aktuellt bör det i första hand göras i blandbestånd med äldre, grov tall och yngre gran, liksom i de mindre partier med yngre, likåldrig skog som finns. Området som kan vara lämpliga är ovanför branten i **skötselområde 1a och 1b**, samt nedanför branten i östra delen av **skötselområde 1c**. I första hand ska plockhuggningen inriktas mot yngre gran och tall. Plockhuggningen ska regleras i särskilt avtal.

Hällmarkstallskogar, brantmiljöer, samt fuktstråk, sänkor och andra grandominerade partier lämnas i princip utan åtgärder. I vissa fall kan frihuggning kring enstaka ekar, andra ädellövträd behöva göras.

* Delar av området är präglade av tidigare skogsbete. De områden som betas idag är södra delarna av **skötselområde 1c** och dessa bör fortsättas betas. Extensivt bete kan även förekomma i andra områden. Områden som fortfarande bär spår av skogsbete (i första hand delar av skötselområde 1a) bör i sådana fall prioriteras liksom områden i anslutning till det som betas idag (delar av skötselområde 1c).

* I **skötselområde 1a** bör äldre träd som växer i kantzonen mot åkern frihuggas. Spara en del buskar, i första hand blommande för att skapa/bibehålla brynmiljöer.

I direkt anslutning till bäcken i öster kan försiktig plockhuggning/ringbarkning av gran som tränger värdefulla lövträd övervägas.

* **Skötselområde 1e-1l** utgörs av yngre-medelålders barrplanteringar. Här kan vissa restaureringsåtgärder vara positiva, se nedan. Områdena sköts därefter enligt ovan.

Skötselområde 1e, 1h, 1i, 1j och 1k är barrplanteringar, delvis med stort lövinslag som bör naturvårdsgallras om körsador kan undvikas.

I **skötselområde 1f och 1g** kan på sikt röjningar/gallringar samt frihuggning av frötallarna behöva göras.

2008-08-29

511-13272-02

Skötselområde 11 är granplanteringar på före detta åkermark. Denna kan på sikt avvecklas/gallras hårt för att gynna löv.

4.2 Skötselområde 2 Lövskogar med stort inslag av ädellöv (2,4 ha)

Beskrivning:

Skötselområde 2a utgörs av de nedre delarna av en bäckravin (Hålbäcken) som kantas av bland annat klibbal och gammal hassel. Mot sjön finns starkt blockiga sluttningar med grov asp, äldre ekar och inslag av alm och lönn. Här finns också klibbalsumpskog med påbörjad sockelbildning. En hel del klenare död ved finns. Markfloran visar på rika förhållande med arter som trolldruva, ormbär, blåsippa. I skötselområdet ingår också nedre delen av den sydvända branten norr om åkermarken. Här dominerar ek. Området betas idag.

Skötselområde 2b är ett ekdominerat bestånd med inslag av grov, spärrgrenig ek.

Bevarandemål:

- * Äldre lövskogar ska ha en utbredning på minst 2 ha.
- * Antalet grova och ihåliga träd bibehålls eller ökar.
- * Arter knutna till lövskog med naturskogskvaliteter ska förekomma i området.

Skötselåtgärder:

- * Bete i skötselområde 2a.
- * Vid behov bortröjning/huggning av inträngande barr.
- * Vid behov röjning och frihuggning av ekar i skötselområde 2b och i kanten mot den öppna marken i skötselområde 2a.

4.3 Skötselområde 3 Betes-/slåtter-/åkermarker (1,9 ha)

Beskrivning:

Skötselområde 3a utgörs av en liten dikad våtmark där det idag växer ung björk.

Skötselområde 3b utgörs av en välhävdad, liten, blockrik, busk- och trädbärande betesmark. Här växer många hävdgynnade arter såsom solvända, jungfrulin, ängsvädd, blåsuga, bockrot och stor blåklocka. I träd- och buskskiktet finns ek, björk, en, någon tall, vildapel m m. Marken är torr. Mot väster finns en stenmursrest.

Skötselområde 3c utgörs av en åkermark i anslutning till skötselområde 3b och betas idag tillsammans med den.

Skötselområde 3d utgör en del av en större välhävdad och mot söder starkt sluttande naturbetesmark, varav större delen ligger utanför reservatet. Marken är

2008-08-29

511-13272-02

torr och stenig. Här växer många hävdgynnade arter såsom darrgräs, solvända, brudbröd, jungfrulin, prästkrage, gråfibbla, revfibbla, gullviva etc. och inom reservatsområdet har också hittats flockarun. I de delar som ligger inom reservatet växer relativt unga och jämnåriga ekar

Bevarandemål:

- * Arealen naturbetesmarker ska vara minst 0,7 ha
- * Genom fortsatt god hävd ska de natur- och kulturvärden som finns i området bevaras/utvecklas.
- * På naturbetesmarkerna (delområde 3b och 3c) ska arter som är typiska för välhävdade, ogödslade marker leva kvar och föröka sig. Exempel på sådana arter som förekommer i området är darrgräs, solvända, jungfrulin, brudbröd, ängsvädd, blåsuga, bockrot och stor blålocka.
- * På naturbetesmarkerna ska vegetationen vara väl avbetad/slåttad varje år vid vegetationsperiodens slut.

Skötselåtgärder:

Skötselområde 3a Bete/slätter. I våtmarken kan björken gallras relativt hårt för att hålla vatten längre tid på sommaren. Om diket rensas ska det göras med försiktighet. I södra kanten bör den gran som vuxit in i betesmarken tas bort.

Skötselområde 3b Bete.

Skötselområde 3c Bete/slätter eller åkerbruk.

Skötselområde 3d Bete. En viss gallring, friställning av en ek skulle vara positivt både för den hävdgynnade floran och för att på sikt tillskapa spärrgreniga grova ekar.

I alla skötselområden ska vid behov igenväxningsvegetation hållas efter.

4.4 Skötselområde 4 Vatten (45,8 ha)

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av delar av sjöarna Trehörn (4b) och Åkervristen (4a). Vattenområdet ingår främst på grund av avgränsningstekniska skäl. Några särskilda föreskrifter för vattenområdet finns därför inte.

Bevarandemål: Vattenområde med en naturlig flora och fauna

Skötselåtgärder: Inga åtgärder

4.5 Skötselområde 5 Friluftsliv

Beskrivning: Vandringsled "Tjustleden" passerar genom naturreservatet (ca 3 km). Från bergen har man en storslagen utsikt över Uknadalen och de som vandrar på leden har goda möjligheter att på närmare håll se flera av de skyddsvärda miljöer som finns inom reservatet. Naturskyddsföreningen i Tjust

2008-08-29

511-13272-02

ansvarar idag för skötsel av vandringsleden. Delar av naturreservatet är otillgängligt på grund av branterna.

Bevarandemål:

- * Det övergripande målet är att friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet.
- * En parkeringsplats för 2-3 bilar ska finnas
- * Minst två informationstavlor med beskrivning av objektets natur- och kulturvärden, samt upplysning om gällande föreskrifter ska finnas.
- * Längs vandringsleden ska stängselövergångar finnas där det finns behov.
- * Anordningar för friluftslivet ska vara väl underhållna.
- * Information om reservatet ska finnas på Länsstyrelsens hemsida.
- * Reservatets gränser ska vara tydligt markerade.

Åtgärder:

- * En parkeringsplats för 2-3 bilar ska anordnas, se skötselplanekarta bilaga 4.1.
- * Informationstavlor med beskrivning av objektets naturvärden och gällande föreskrifter för allmänheten sätts upp i anslutning till parkeringsplatsen och där vandringsleden går in i reservatet, se skötselplanekarta bilaga 4.1.
- * Anordningar för friluftslivet ska underhållas eller bytas ut vid behov.
- * Gränsmarkering av reservatet ska utföras enligt svensk standard (SIS 03 15 22).

5. Bränder och brandbekämpning

Brand är ett naturligt inslag i utvecklingen av en naturskog. Från naturvårdssynpunkt är det angeläget att brandkontinuitet om möjligt bibehålls i vissa delar av naturreservatet. En plan för styrning av släckningsarbete vid eventuell brand bör upprättas av naturvårdsförvaltaren i samarbete med räddningstjänst. I brist på sådan plan gäller att spontana bränder som uppkommer inom reservatet skall släckas enligt gällande lag.

Om bränder uppstår i reservatet ska brandbekämpning göras så att så små skador som möjligt uppstår på mark och vegetation. Det brända området ska efter släckningen lämnas för fri utveckling eller bete, tills behovet av framtida skötselåtgärder utretts.

6. Jakt och fiske

Rätten till jakt och fiske inskränks inte genom reservatsbildningen.

2008-08-29

511-13272-02

7. Dokumentation och uppföljning

7.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera var och när åtgärder utförts, vem som utfört åtgärderna, kostnad samt finansiering.

7.2 Dokumentation och inventeringar

Kunskapen om områdets biologi är ännu otillräcklig beträffande vissa artgrupper. För att förbättra underlaget för målformuleringar och uppföljning bör inventeringar av områdets fauna och flora genomföras. Vedlevande insekter och kryptogamer bör prioriteras.

7.3 Uppföljning av bevarandemål

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål. Naturvårdsförvaltaren ska dokumentera var, hur och när uppföljning utförts, vem som utfört uppföljning, samt kostnad och finansiering.

8. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Vem	Prioritet	Finans
Betesdrift/Slåtter	Skötselområde 2a, 3a-3d (delar av 1)	Brukaren	1	Brukaren / Miljöstöd
Plockhuggning, frihuggning av enstaka träd, naturvårdsgallring eller motsvarande åtgärd	Delar av skötselområde 1 och 2	Förvaltaren	1	Skötselanslag
Gränsmarkering	Hela reservatet	Av förvaltaren anlita entrepr.	1	Skötselanslag
Anordningar för friluftslivet	Se bilaga 4.1	Förvaltaren	1	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Hela reservatet	Förvaltaren	1	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	Hela reservatet	Förvaltaren	1	Skötselanslag